UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

35 Non vinolentus præsul, sed sobrius esto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

C. XX. ¶ *Qui cum alio velatam, non tamen illi nuptam, uxorem duxit ſacerdos fieri non prohibetur.*

Vnde Pelagius Papa *ſcribit.*

VAlentino *a* clerico, cui mulier cum alio ante velata non tamen ei nupta, ſed virgo permanens, poſt mortem ejus, cum quo velata erat ſponſa *b*, conjugali eſt copula ſociata, quia iterum *c* velamen accepit, nullum in promovendo generetur obſtaculum, quia nihil eſt (quantum ad hunc articulum pertinet) quod ei de canonicis obviet inſtitutis.

DISTINCTIO XXXV.

1 ps A *Quibus ordinibus bigami prohibeantur, & utrum reputentur bigami, qui ante baptiſmum habuerunt unam, & poſt baptiſmum alteram, & an liceat ſortiri uxores in ſacris ordinibus conſtitutis, multorum auctoritatibus breviter monſtratum eſt.* ¶ *Sequitur autem in deſcriptione illa Apoſtolica* d, ut ſit ſobrius, *qui ordinandus eſt*, non vinolentus: *quod ex auctoritate veteris Teſtamenti introductum eſt. Miniſteri* c *enim templi prohibentur vinum & ſiceram bibere, ne ebrietate graventur corda eorum, & ut ſenſus eorum vigeat ſemper, & tenuis ſit, vel quia venter mero æſtuans facilè deſpumat in libidinem. Vnde Noë* f *in ebrietate nudavit femora; Loth, quem Sodoma non vicit, vina vicerunt.*

¶ *Quod tamen* g *vinolentus eſſe prohibetur, non ſemel, ſed frequenter vino repletus debet intelligi.*

C. I. ¶ *Diaconus, Presbyter, & Epiſcopus ebrietati, & aleæ deſervientes, niſi deſierint, deponantur.*

Hinc etiam in canonibus Apoſtolorum, *Can. 43. & 42. legitur.*

EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus, aleæ atque ebrietati deſerviens, aut deſinat, aut certè damnetur *h*. Subdiaconus, aut lector, aut cantor ſimilia faciens, aut deſinat, aut communione privetur *i*. Similiter etiam laicus.

C. II. ¶ *Eſus carnium, & vini potus, poſt diluvium conceſſus legitur: poſt Chriſti adventum inhibitus.*

Item Hieronymus *lib. 1. contra Iovinianum.*

AB *k* exordio conditionis humanæ nec carnibus veſcebamur, nec dabamus repudium, nec præputia nobis eripiebantur in ſignum. Hoc curſu ad diluvium uſque pervenimus. Poſt diluvium autem cum datione legis, quam implere nullus potuit, carnes ingeſtæ ſunt ad veſcendum, & repudia conceſſa duritiæ, & cultellus circumciſionis appoſitus, quaſi Dei manus plus in nobis creaverit, quàm neceſſe eſt. Poſtquam autem Chriſtus venit in fine temporum, & ω revolvit ad α, & extremitatem retraxit ad principium, nec repudium *l* nobis dare permittitur, nec circumcidimur *m*, nec comedimus carnes, dicente Apoſtolo *n*, *Bonum eſt vinum non bibere, & carnes non comedere.* Et vinum enim cum carnibus poſt diluvium dedicatum eſt.

C. III. ¶ *Alienum eſt à ſanitate potationibus & ebrietatibus vacare.*

Idem *lib. 2. contra Iovinianum.*

LVxurioſa *o* res vinum, & tumultuoſa ebrietas; omnis, qui cum his miſcetur, non erit ſapiens.

a *Simile 27. q. 2. c. quod autem §. item ſi ſponſa. Ivo p. 6. c. 113.* b *al. ſponſo.* c *al. interim.* d *1. Tim. 2. & in gl. ad eum locum habentur hæc omnia ex Hier. epiſ. 83.* e *Levit. 10. ſ̄. ea. c. venter.* f *Gen. 9. & 19.* g *al. autem gl. interlinearis. 1. Tim. 3.* h *καθαιρείσθω, id eſt, deponatur.* i *communione priventur.* k *Burc. l. 14. c. 5. Polyc. l. 6. tit. 18. Ivo p. 13. c. 73. Pann. lib. 3. c. 730. Rab. ha. c. 28.* l *Matth. 19.* m *Act. 15. Gal. 5.* n *Rom. 14.* o *Prov. 20.*

C. IV. ¶ *Ignominioſum eſt ſacerdoti affluere deliciis, epulis, atq; laſciviis.*

Idem *in Michæam ad c. 2.*

ECcleſiæ principes, qui deliciis affluunt, & inter epulas, atque laſcivias pudicitiam ſervare ſe credunt, propheticus *a* ſermo deſcribit, *quòd ejiciendi ſint de ſpatioſis domibus, lautisq; conviviis, & multo labore epulis conquiſitis, & ejiciendi propter malas cogitationes, & opera ſua.* Et, ſi vis ſcire, quo ejiciendi ſunt, Evangelium *b* lege: *in tenebras ſcilicet exteriores, ubi erit fletus, & ſtridor dentium.* An non confuſio, & ignominia eſt, Ieſum crucifixum, magiſtrum pauperum atque eſurientem, fartis prædicare corporibus? jejuniorumque doctrinam rubentes buccas, tumentiaque ora proferre? Si in Apoſtolorum loco ſumus, non ſolum ſermonem eorum imitemur, ſed converſationem quoque, & abſtinentiam amplectamur.

C. V. *De eodem.* PALEA.

Item *ad Oceanum, epiſt. 83.*

VEnter mero æſtuans citò deſpumat in libidines. Vbi ebrietas, ibi libido dominatur, & furor.

C. VI. *De eodem.* PALEA.

[Idem *ad Nepotianum, de vita clericorum.*]

VInolentum *c* ſacerdotem & Apoſtolus damnat, & vetus *d* lex prohibet. Sacerdotes qui miniſtrant *e* in templo Dei, prohibentur vinum, & ſiceram bibere, ne in crapula, & ebrietate aggraventur corda eorum. Sicera Hebræo ſermone omnis potio nuncupatur, quæ inebriare poteſt. & ſ̄. *f* ¶ Quidquid inebriat, & ſtatum mentis evertit, fuge ſimiliter ut vinum. [Nolite, ait Apoſtolus, *g* inebriari vino, in quo eſt luxuria] *& ſupr.* *h* ¶ Qui altario deſerviunt, vinum, & ſiceram non bibant. Sponſa Chriſti 1 vinum fugiat ut venenum. Vinum, & ebrietas incendium eſt.

1 ¶ Sponſa Chriſti] *In epiſtola ad Euſtochium ſic habetur.* Hoc primum moneo, hoc obteſtor, ut ſponſa Chriſti vinum fugiat pro veneno. *& paulò poſt*: vinum & adoleſcentia duplex eſt incendium voluptatis.

C. VII. ¶ *De eodem.*

Item Proſper *de vita contemplativa, lib. 2. cap. 22.*

LVxuriam facit, & nutrit vini perceptio nimia, non natura.

C. VIII. ¶ *In Paradiſo abſtinentia, poſt paradiſum edendi laſcivia incepit.*

Item Ambroſius *in lib. de Elia, & jejunio, cap. 4. & 5.*

SExto die beſtiæ ſunt creatæ, & cum beſtiis orta edendi poteſtas eſt, & uſus eſcarum. Vbi cibus cœpit, ibi finis factus eſt mundi: ibi *i* cœpit ſua incrementa neſcire, ubi *k* cœperunt divina opera circa eum feriari. Quo indicio declaratum eſt, quòd per cibos mundus haberet imminui, per quos deſiit augere. & ſ̄. ¶ Et ut ſciamus non eſſe novum jejunium, primam illic legem conſtituit de jejunio. & ſ̄. ¶ Euſque nemo prævaricari noverat, ut adhuc orta non eſſet, quæ prima eſt prævaricatio. Indictum jejunium, abſtinentiæ lex, à Domino Deo: prævaricatio legis à diabolo; culpa per cibum, latebra poſt cibum: cognitio infirmitatis in cibo, virtus firmitatis in jejunio. *& infrà.* ¶ Serpens gulæ perſuadet, Dominus jejunare decernit. Itaque gula de paradiſo regnantem expulit; abſtinentia ad paradiſum

a *Michæa 2.* b *Matthæi 22.* c *ſuprà initio diſt. Hieron. in epiſtola ad Titum, ad cap. 1. in epiſtola ad Oceanum.* d *Levit. 10. Num. 8.* e *altario deſerviunt,] orig.* f *Ad Nepotianum.* g *Epheſ. c. 1.* h *Ad Euſtochium, epiſtola 22.* i *ubi.] orig.* k *ibi.] orig.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

revocavit errantem, & ſ. *a* ¶ In principio generis humani ignorabatur ebrietas: primus Noë vineam plantavit: dedit naturam, ſed ignoravit potentiam Itaque vinum nec ſuo pepercit auctori. & ſ. ¶ Sed illius ebrietas nobis ſuadet ſobrietatem. Semel enim inebriatus eſt Noë. Vbi enim malum ebrietatis agnovit, jumentum *b* ſuum ad remedium temperavit: non effudit ad vitium. ¶ Manebat, antequam vinum inveniretur, omnibus inconcuſſa libertas: nemo ſciebat à conſorte naturæ ſuæ obſequia ſervitutis exigere. Non eſſet hodie ſervitus, ſi ebrietas non fuiſſet. Obrepſerat quidem jam fraternæ prælationis invidia, manebat tamen adhuc paternæ pietatis reverentia. Læſa pietas eſt, dum ridetur ebrietas. Non illis itaque ſolis nocent vina, quos tentant, ſed & illis amplius, quorum oculis temulenta ebriorum membra nudantur. ¶ Legimus *c* etiam, quòd patrem Loth inebriaverint filiæ in monte, ad quem timentes incendium Sodomitarum confugerant, & habitabant in ſpelunca. & ſ. *d* ¶ Fuit itaque ebrietas origo inceſti, peſſimæ regenerationis partus deterior. ¶ At non Abraham vina in ſuo convivio miniſtrabat: ſed immolabat vitulum: butyrum, & lac, etiam Angelis hoſpitibus exhibebat. Cœli dominum, mundi agnoſcebat auctorem. Vinum ergo exhibere non poterat. Sed rectè illic deerat materia peccati, ubi erat remiſſio peccatorum. Denique annunciavit eum Ioannes *e*, *non manducans panem, neque bibens vinum.* Qui enim Chriſtum annuntiat, ab omni vitiorum incentivo præſtare ſe debet alienum.

C. IX. ¶ *Triginta diebus à communione abſtineat clericus, quem ebrium fuiſſe conſtiterit.*

Item ex concilio Agathenſi, *cap. 41.*

ANte *f* omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes, ac nutrix eſt. Itaque eum, quem ebrium fuiſſe conſtiterit, (ut ordo patitur) aut triginta dierum ſpatio à communione ſtatuimus ſubmovendum, aut corporali ſubdendum ſupplicio.

DISTINCTIO XXXVI.

1 ps OPortet *etiam ordinandum eſſe* prudentem. *Quod contra eos notandum, qui ſub nomine ſimplicitatis excuſant ſtultitiam ſacerdotum.* Prudentem g *autem Epiſcopum oportet intelligi non ſolum literarum peritia, verum etiam ſæcularium negotiorum diſpoſitione* h.

C. I. ¶ *Illiterati, & corpore vitiati non promoveantur ad clerum.*

Unde in epiſtola Gelaſii Papæ *ad Epiſcopos per Lucaniam, cap. 18. & 19.*

ILliteratos *i*, aut aliqua parte corporis vitiatos, vel 1 imminutos nullus præſumat ad clericatus ordinem promovere; quia literis carens ſacris non poteſt eſſe aptus officiis: & vitioſum nihil Deo prorſus offerri legalia *k* præcepta ſanxerunt. ¶ Similiter *l* qui ſeipſos abſcindunt.

1 ¶ Vitiatos, vel.] *Iſtæ duæ voces abſunt à pleriſque vetuſtis exemplaribus Gratiani, & originali, cujus expreſſa eſt potius ſententia, quam verba relata.*

C. II. ¶ *Ad ſummum ſacerdotium non aſpiret, qui divinis ſtipendiis, vel diſciplinis non eſt eruditus.*

Item Zozimus Papa *epiſt. ad Iſichium Epiſcopum Salonitanum.*

QVi *m* eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non eſt imbutus, & temporum approbatione divinis ſtipendiis eruditus, nequaquam ad ſummum eccleſiæ ſacerdotium aſpirare præſumat; & non ſolum in eo ambitio inefficax habeatur, verùm etiam ordinatores ejus careant eo ordine, quem ſine ordine contra præcepta patrum crediderant præſumendum.

Ecce quòd ſacrarum literarum oportet Epiſcopum habere peritiam: unde in veteri Teſtamento a *inter cætera ornamenta pontifex rationale ferebat in pectore, in quo ſcribebatur manifeſtatio, & veritas: quia in pectore pontificis manifeſta debet eſſe cognitio veritatis.* ¶ *Hinc etiam vectes* b, *quibus arca portabatur, jugiter annulis erant inſerti, ut cùm arca eſſet portanda, nulla fieret mora de intromittendis vectibus: quia prædicatores, per quos Eccleſia circumfertur, ſacris literis ſemper debent inſiſtere, ne tunc quærant diſcere, cùm ex officio alios debeant docere.* ¶ *Hinc etiam David* c *prius ex gratia Spiritus ſancti donum ſcientiæ percepit, & poſtea adminiſtrationem regni aſſecutus eſt.* ¶ *Salomon* d *quoque non divitias, non longa tempora hujus vitæ, ſed ſapientiam à Deo petiit, & impetravit.* ¶ *Hinc etiam Dominus prius ponit verba ſua in ore prophetæ, & poſtea conſtituit eum ſuper gentes, & regna, dicens ad Hieremiam* e, [*Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce conſtitui te hodie ſuper gentes, & ſuper regna.*] ¶ *Hinc etiam Malachias* f *ait,* [*Labia ſacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent de ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt.*] ¶ *Hinc etiam ſalvator* g *noſter prius in medio doctorum ſedit, audiens illos & interrogans, & poſtea prædicare cæpit, quia prius quiſque diſcere, & poſtea prædicandi officium uſurpare debet.* ¶ *Hinc etiam Salomon prius* h *ait* [tempus tacendi] *& poſtea* i [tempus loquendi,] *quia veritas prius tacendo diſcitur, & poſtea loquendo prædicatur.* ¶ *Hinc idem Dominus ait* k [*Qui audit, dicat, veni.*] ¶ *Hinc etiam prius Apoſtolos docuit, deinde eos ad prædicandum miſit, dicens* l, [Eſtote ergo prudentes, ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.] *Sic etiam poſt reſurrectionem prius illis ſenſum aperuit, & ſcripturas explanavit, & poſtea dixit* m *eis,* [Euntes in mundum univerſum, &c.] *Unde, cùm* n *de quinque panibus quinque millia hominum vellet reficere, prius panes accipiens, fregit, & poſtea diſcipulis dedit, & per eos demum turbis appoſuit: quia ſacramenta legis, & prophetarum prius diſſerendo expoſuit, & poſtea eorum ſcientiam diſcipulis dedit, & per eos tandem illam fidelibus diſpenſavit.* ¶ *Hinc & Petrus, cùm rectoribus eccleſiæ ſcriberet, ait* o: [Parati eſſe debetis reddere rationem omni poſcenti vos ſatisfactionem de ea fide & ſpe, quæ in vobis eſt.] ¶ *Hinc etiam Paulus* p *ſcribens ad Timotheum ait.* [Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ.] ¶ *Ex quibus omnibus liquidò colligitur, quod non ſufficit prælatis bona converſatio, & morum honeſtas, niſi addatur ſcientia doctrinæ.* ¶ *Unde ſacerdotes* q *ingreſſuri tabernaculum, prius lavabantur in labro æneo, quod fecerat Moyſes ex ſpeculis mulierum.* ¶ *Hinc etiam in Canticis canticorum* r *oculi, per quos prælati eccleſiæ intelliguntur, aſſimilantur columbis, quæ reſident juxta fluenta pleniſſima.*

C. III. ¶ *Sacerdotis eſt legis ſcientiam habere; non bellis, ſed orationibus vacare.*

Hinc etiam Hieronymus 1 *in Levit.*

SI quis vult pontifex non tam vocabulo eſſe quàm merito, imitetur Moyſen, imitetur Aaron. Quid enim dicitur s de eis? quòd non diſcedunt de tabernaculo Domini. Erat ergo Moyſes indeſinenter in tabernaculo Domini. Quod autem opus ejus erat? ut aut à Deo aliquid diſceret, aut ipſe populum doceret. Hæc duo ſunt

a *Ibid. c. 5.* b *Inventum.*] *vera lectio.* c *Gen. 19.* d *Gen. 18.* e *Matth. 11.* f *Burc. l. 14. c. 11. Ivo p. 13. cap. 79.* g *Gl. ordinaria. 1. Tim. 3.* h *al. diſpenſatione.* i *Burc. l. 2. c. 18. Ivo p. 6. c. 37. & 75. Pann. l. 3. c. 46.* k *Levit. 22.* l *Ibid. c. 19.* m *ſ. diſt. 59. c. 1. Anſ. l. 6. Ivo p. 5. c. 102.*

a *Exod. 28. ex interpret. lxx.* b *Exod. 25.* c *2. Regum 5.* d *3. Regum 3. 1. Paralypom. 1.* e *Hierem. 1.* f *Malach. 2.* g *Lucæ 2.* h *Eccleſ. 3.* i *Eccleſiaſt. 3.* k *Apocal. 22.* l *Matth. 10.* m *Marci 16.* n *Matth. 14.* o *1. Petri 3.* p *1. Timoth. cap. 4.* q *Exod. 38.* r *Cant. 5.* s *Levit. 8.*

Ponti-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN